

Huvudet av skammen

"Att dra den enda rimliga konsekvensen av det inträffade", har, skriver Aftontidningen i Hedlundsaffären, efter hand "blivit så svårt att statsministern ansett det lättare att bita huvudet av skammen och förklara att hr Hedlund lugnt kan sitta kvar som om ingenting hänt!". Det är glädjande att en stor socialdemokratisk tidning visar denna självständighet — Aftontidningen hör emellertid till de få partiorgan av vilka man kan vänta sig något sådant. Bestämt, om också i mindre energiska ordalag, har en rad andra tidningar med anslutning till de båda koalitionspartierna förklarat hr Hedlunds kvarstannande olämpligt. Ytterligt sällan har en så bred och så föga partibetonad opinion krävt en ministers avgång. Hur väljarna ställer sig blev klart redan efter underrättsdomen; en överväldigande majoritet av dem som tog ställning ansåg att hr Hedlund borde gå.

Varför får då hr Hedlund stanna kvar? Statsministerns motivering är ytterligt kort och ytterligt svag: hr Hedlund har dock inte gjort sig skyldig till medveten ohederlighet (då hade han alltså fått avgå!) och bondeförbundet har (före högsta domstolens utslag!) omvält honom till ledare. Utförligare besked har vi framför allt fått i Morgontidningen, regeringens främsta språkrör i denna sak. Hur besvärligt det är att försvara vad som skett får man bäst klart för sig genom att studera denna tidning, även om — det skall erkännas — en dålig sak sällan förfäktats med mindre talang och större grovhet. De mest befängda argument har tillgripits. "Personligen är han (Hedlund) ekonomiskt oberoende, ett faktum som sannolikt bidragit till att han lagt mindre vikt vid deklara-tionsbekymren"; att en person är rik är alltså en ursäkt för att han slarvar med deklara-tionen. Då hr Hedlund bet sig fast vid platsen prisade tidningen honom för "hans kura-ge och nerver"; alltså att hr Hedlund var förhärdad nog att inte avgå blev ett skäl för hans kvarstannande, ett bevis på hans lämplighet som inrikesminister. Kritikerna har beskyllts för hyckleri då de talar om riskerna för taxeringsmoralen. Då tidningen i förrgår kommenterade pressdebatten omnämndes i ursinne Dagens Nyheters uttalande att "statsministern förvärrar fallet Hedlund", men man förbigick i detta sammanhang Aftontidningens ord om att hr Erlander funnit sig tvungen "att bita huvudet av skammen". Det är en provkarta på prestationer som det även för regeringens lydige anhängare lär vara svårt att finna annat än pinsamma.

Fallet Hedlund har i själva verket för de flesta inte framstått som en partipolitisk sak; för kritikerna har det varit fråga om hävdandet av ordinar anständighet, och det har verkat nästan otroligt att varken bondeförbundets eller socialdemokratins ledningar begripit hur komprometterad inrikes-

ministern är. Från ren partisympunkt kan naturligtvis inte oppositionen vara obehagligt berörd av frågans handläggning. Hr Hedlund blir, det erkänns även bland hans partivänner, en belastning både för bondeförbundet och för regeringen; hade han däremot avgått omedelbart eller i varje fall efter högsta domstolens utslag, hade diskussionen i fallet avskrivits och alla varit ense om att saken lösts på bästa sätt. Likväl är det omöjligt att frigöra sig från tanken att statsministerns och regeringens ställningstagande — delvis säkerligen beroende på tröghet och kamaraderi — påverkats av partisympunkter, ehuru visserligen partisympunkter på kortaste sikt. Man har velat bevara koalitionen, släta över de konflikter mellan de allierade som finns och ge illusionen av intimitet och sammanhållning. För en tid framåt är de båda parterna, och speciellt hr Erlander och Hedlund, sammanbundna genom den gemensamt begångna blamagen.

Det är från rättssynpunkt affären ter sig så skandalös och så farlig. Då straff för grov oaktksamhet vid deklara-tion (inte bara för uppsåtlig falskdeklara-tion) infördes var det — såsom alla beslutande framhåll — främst därför att det är ytterligt svårt att bevisa egentlig falskdeklara-tion. Oakt-samhetsparagrafen har också efter allt att döma blivit den väsentliga; enligt uppgifter från 1951 dömdes detta år 1.554 personer för feldeklara-tion, men endast i ett fall blev domen hårdare än böter; ehuru skillnad mellan oakt-samhet och uppsåt-lighet inte göres i statistiken, kan man därför med säkerhet anta att oakt-samhetsfallen och de tveksamma fallen varit det stora flertalet. Hr Hedlunds förseelse är alltså den vid beivrande av feldeklara-tioner oftast påträffade och beivrade. Att en person sitter kvar som inrikesminister efter denna förseelse måste te sig som en utmaning mot moral i allmänhet och som ett slag mot deklara-tionsmoralen i synnerhet.

Hr Hedlund borde ha insett detta, men har måhända förblindats av sina personliga intressen. Hr Erlanders skuld är större. Han har än en gång avslöjat att han är en partigångare, småskuren, taktiskt fintlig, i debatten uppehållen av en bjäbbande jargong med inslag av clowneri — men utan känsla för var gränsen går mellan tillåtna finter och det även i politik oursäktliga. Påminnelsen kunde behövas; en person som varit statsminister i sju år börjar av många betraktas som en statsman — en illusion av samma typ som då man gärna betraktar äldre som visa.

Liberalismen och folkpensionerna

behandlas i folkpartiets publikation Folk och samhälle (1953 nr 2). Artikeln har från socialdemokratiskt håll anklagats för partiskhet. Även om kritikern varit överdriven, är den i det väsentliga berättigad. Liberala samlingspartiets och folkpartiets insatser framhävs, medan andra partier nämns utslutande i sådana sammanhang att de kommer att framstå som motståndare till anständiga folkpensioner. Att socialdemokraterna vid folkpensioneringens införande 1913 önskade högre pensionsbelopp än den liberala regeringen nämns inte, ej heller att folkpartiet var mot socialdemokratiska krav på förbättringar 1935 och 1937. En sådan historieskrivning, som visserligen inte innehåller direkt oriktiga uppgifter, men blir vilseledande och osann genom sin ensidighet, är vanlig i partipropaganda — lika fullt är den förkastlig genom sin ohederlighet och sin förtröstan på läsarnas okunnighet. Att socialdemokratin intill de senaste åren varit socialpolitikens bärare framför andra partier är ett ostridigt förhållande, som man blott blamerar sig genom att söka bestrida.